

Mercats sanguinaris

JORDI GARCIA-PETIT / Acadèmic de número de la Reial Acadèmia de Doctors

AVUI, 19 de maig del 2010

De l'especulació compulsiva a l'eufòria desbocada, de la recollida de beneficis a l'aguait de noves preses. Però, ¿què són els mercats financers i, sobretot, qui són? Desestabilitzen països i monedes, fan trontollar l'economia real, obliguen a escanyar els més febles i els més captius, enriqueixen bandes d'especuladors i castes de financers. No són cap ens abstracte, sinó un eufemisme acríticament acceptat darrere el qual s'amaga un magma de persones, entitats financeres, bancs i caixes, agències diverses, societats de capital risc, brokers ..., tots amb noms, cognoms i rètols -als EUA compareixen públicament, citats per la justícia o pel Senat-, que prenen decisions concretes i tenen objectius perfectament identificables, el principal dels quals és obtenir el màxim benefici en el termini més curt possible, peti qui peti.

DURANT MESOS, BANDADES DE LLOPS -com els ha qualificat el ministre suec de Finances- han apostat a la baixa contra el deute públic, les divises i els títols d'empreses fràgils a causa de la crisi, han pervertit així la funció primària de la borsa de constituir un dels circuits de finançament de l'economia i l'han convertit en el gran casino planetari. La distinció entre inversor i especulador s'ha fet tènue, per no dir inexistent; el fill esgarriat ha occit el pare. No és un fenomen nou, però l'envergadura de l'aposta i la globalització de milions de transaccions instantànies el fan més invasor que mai. El neoliberalisme rampant ha impulsat la creació d'un monstre que s'escapa del control social. No es

tracta de fer un retrat dimonial dels mercats, sinó de constatar la perillositat del fenomen.

Per més befa ens fan empassar a tot hora salmòdies com que "els mercats desaproven i castiguen"; "els mercats examinen el deute"; "els mercats estan agitats"; i, la més grossa, "els mercats han perdut la confiança en els Estats". ¿No es deu estar invertint els termes del judici? Ve com l'anell al dit parafrasejar l'elegia de Bertold Brecht sobre la dissolució del poble pel govern: els Estats han perdut la confiança dels mercats i només retallant el doble el dèficit públic podrien recuperar-la. ¿No seria molt més senzill que els mercats dissolguessin d'una vegada els Estats i governessin directament?

AMB LA CONDEMNNA MORAL no n'hi ha prou. Cal la més ferma reacció social per les devastadores conseqüències d'un joc tan pervers i d'una contaminació tan estesa. Els mercats han impregnat de la seva lògica tot el sistema econòmic i àdhuc el polític. Per satisfer-los, amb l'excusa de reduir el dèficit públic que ells financen especulativament, s'ha de disminuir la despesa social, rebaixar salaris i pensions -menys els de les castes bancàries i financeres-, tendir a la contractació laboral precària i a l'acomiadament lliure, tot plegat a fi d'alliberar capitals amb què alimentar el casino borsari. Els ideòlegs valedors dels mercats els defensen dient que la culpa és de la vulnerabilitat dels països concernits, silenciant que moltes de les vulnerabilitats ara sanguinàriament atacades són degudes a l'esforç dels Estats per socórrer els bancs i apuntalar el sistema financer. En qualsevol cas, la vulnerabilitat és un assumpte entre les societats i els seus governants, no una qüestió que hagin de governar els mercats.

La força de la indignació moral s'ha de traduir en exigència social als governants perquè es creïn els instruments jurídics i els mecanismes per sancionar els especuladors, collar els mercats, regular la banca, auditar les societats i agències arrapades com paparres al cos financer. ¿Estroncarien aquestes mesures la fluïdesa de la borsa? Al contrari, beneficiarien l'economia real, i retornarien a la borsa i als bancs el paper d'agents de la circulació útil de capitals.

PER FI, HI HA HAGUT A EUROPA un principi de reacció dels governants, més defensiva que ofensiva, més indiscriminada que equitativa. Sorpresos ells mateixos del seu coratge, ja han llançat les campanes al vol. La prudent cancellera alemanya, Angela Merkel, parla de recuperar la primacia de la política sobre els mercats. La vicepresidenta Elena Salgado, més agosarada, afirma que la política ha guanyat la partida. Tant de bo que sigui així, però el govern dels mercats encara té més de realitat que de ficció.